

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 35. De obligatione quam sponsalia inducunt,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

CAPVT XXXV.

De obligatione quam sponsalia inducunt.

S V M M A R I V M . I

- 250 Sponsalia obligationem inducunt, eamque sub mortali: & quid si ore solum tenus facta sint.
- 251 Obligatoria sunt contracta cum intentione obligandi se: etiamsi adfuerit intentio non implendi.
- 252 Sufficere potest ad obligationem, vt intentio illa sit tacita: quæ cum non supplet defectum expressum, cessat talis obligatio.
- 253 Probabile est non valere sponsalia contracta animo promittendi quidem, non tamen se obligandi.
- 254 Quatenus obligetur qui dubitat a sponsalia contraxerit.
- 255 Obligatio illius qui sicte contractis sponsalibus virginem destorauit.
- 256 Quod ex ficta promissione non obligetur destoratum ducere: si ea inferioris aut etiam paræ sit conditionis, sed antea corrupta.

250. Sponsalia obligationem inducere patet, quia sunt contractus. Non enim sunt nuda promissio; sed acceptata, eaque mutua seu reciproca, ex præcedenti num. 244. versu Secundo. Omnis autem contractus obligat ex iustitia. Quam obligationem esse sub mortali, patet quia est in re graui: in qua si ea non impleatur, magna iniuria fit proximo. Ita Sanchez lib. 1. disp. 27. in eam sententiam multos auctores referens. Ex qua sequitur, si sponsalia fornicetur cum alio, quæ cum sponso suo, circumstantiam esse exprimendam in confessione tanquam mortaliter aggravantem peccatum illud fornicationis. De qua re idem Sanchez in eod. lib. 1. disput. 2. Quamquam non licet, ad obuiandum tali violationi in contractu sponsalium penam apponere, nec appositam violator soluere tenetur, ex cap. Gemma De sponsal. Id quod late idem auctor persequitur in eodem lib. disput. 30. & tribus sequentibus.

Porro obligationem prædictam sequi ex veris sponsalibus, dubium quidem non est: sed an sequatur etiam ex sponsalibus fictis, seu quæ sine animo promittendi aut se obligandi, aut promissum implendi sunt; difficultas est quam Sanchez late tractat in eodem lib. 1. disp. 9. 10. & 11. contenti erimus aliquot propositiones adferre pro quotidiana praxi.

Prima est: Si promissio sit omnino ficta, & ore solummodo tenus facta, neque sponsalia esse, neque obligare ex vi promissionis. Ratio est quia tunc non est vere promissio sed tantum promissionis fictio: per quam tamen promittens peccat mortaliter contra iustitiam legem præscriptam in contractu vtriusque obligatorio, qualis est contractus sponsalium, & eorumque contrahentium vere contrahat. Cæterum si is qui sicte promissit postea interne consentiat, dum alter nondum renouauit consensum, sponsalia conualescunt per tradita ab eodem auctore in sequenti libro 2. disput. 32. quæst. 3. Ratio vero est: quod ad contractuum validitatem sufficiat contrahentium consensus simul esse moraliter: seu non nimis magnum interuallum interesse inter vnum & alterum: prout in proposito casu contingit, in quo vnus consensus de se validus est, & ad matrimonium sufficiens. vtpote, cui nihil ad id deest, nec reuocari: accedente ei vero consensu, pro ficto. Quare in eodem casu conualescent sponsalia, cum ad ea sufficienter concurrant, ad validitatem ipsorum requisita.

251. Secunda propositio est: Si quo tempore facta sunt sponsalia adfuit vera intentio obligandi se: etiamsi promittens statim post, animum habeat se non obligandi, eadem sponsalia valere, & obligare. Ratio est, quia ex promissione, obligatio iam orta fuit: cui stare tenetur.

Tertia propositio: Si contrahentes sponsalia animum habeant se obligandi, non tamen implendi quod promittunt, sponsalia item esse valida: quia peruersa intentio non implendi rem promissam non extingit ab obligatione, quæ materialiter confurgit ex promissione facta animo se obligandi.

252. Quarta propositio. Eum qui explicitè quidem, ac tunc non habuit animum se obligandi, habuit tamen implicitè

seu virtute (vt is qui conscius erat naturæ promissionis, & obligationis ex ea confurgentis: sed tunc non meminit illius) manere obligatum. Ratio est: quia cum obligatio naturaliter permanet ex promissione, intendens promittere, censetur & se obligare promittendo.

Quinta propositio est, Eum qui ne implicitè quidem habuit voluntatē se obligandi (quia scilicet naturam promissionis & obligationē ex ea confurgentem profusus ignorauit) non manere obligatum. Ratio est: quia obligatio promissionis confurgit ex libera promittentis voluntate: quæ non adest in tali casu propter ignorantiam: nihil enim est magis liberæ voluntati contrarium, quam ignorantia & error, ex lege Si per errorem ff. De iurisdic. omnium Iudicum.

Sexta propositio est, Quamuis plerique sentiant (quos Sanchez refert lib. 1. disp. 9. num. 4.) sponsalia valere & obligare, quando promissio fit animo quidem promittendi, non tamen se obligandi: contrarium tamen non carere probabilitate. Pro hac idem in sequenti num. 5. aliquot auctores citat: & probabilitatis rationes adfert, tum alias, tum quod sponsalia sunt promissio, cuius obligatio confurgit ex lege priuata, quam promittens sibi imponit: non enim oritur ex alia lege, quam ex priuata hominis voluntate. Unde cum nulla lex obliget nisi legislator obligare intendat: neque obligabunt sponsalia contracta cum intentione non obligandi se.

Si quis opponat sponsalia consistere quidem ex hominis voluntate, sed iis contractis, obligationem esse ex iure diuino & naturali. Responderi potest legem diuinam ac naturalem non obligare circa rem arbitrio hominis relictam, nisi supposita voluntate hominis obligationem imponentis: quæ voluntas deest in proposito casu.

Si vterius vigeat, ex promissione naturaliter sequi obligationem, Ergo qui illam velit, velle & hanc: quia qui vult antecedens, vult & consequens. Illud necessario. Responderi potest ex sola vera promissione, naturaliter sequi obligationem, non autem ex tantummodo apparente ac ficta: qualis est ea quæ fit animo non obligandi se: in qua adicitur conditio contraria naturæ ipsius promissionis, atque adeo eiusdem destructiua. Sic enim in cap. finali, De condit. appositis, statuitur matrimonium carere effectu, nullumve esse, si conditiones contra substantiam eius inferantur.

Procedat autem propositionem hanc, quantumcumque talis promissio (facta inquam sine intentione se obligandi) iuramento confirmaretur, idem auctor sentit, post multos alios quos refert in sequenti num. 9. Ratio est: quia in hoc casu vt promissionis ita & iuramenti implendi obligatio pendet ex spontanea voluntate hominis sibi imponentis legem. Ad quod facit illud ex D. Gregorio relatum, in cap. Humanæ, 22. quæst. quinta. Humanæ aures talia verba nostra iudicant qualia foris sonant: diuina vero iudicia, talia foris audiunt qualia ex intimis proferuntur. Nec obstat quod ex D. Hieronymo habetur in cap. Quæcumque, eadem quæst. Quæcumque arte verborum quis iurat: Deus tamen, qui conscientia testis est, ita hoc accipit, sicut ille cui iuratur intelligit. Nam interpretandum est de iuramento assertorio, quo quis iuridice rogatus iurat contra mentem rogantis: aut de promissorio, quod fit animo se obligandi, non item implendi quod promittitur.

Septima propositio est, Dubitantem vtrum sponsalia contraxerit, si ratio dubitandi sit, quod adhibita sufficienti diligentia scire non possit an promiserit matrimonium, non obligari: secus vero si ratio dubitandi sit; quod est certus sit de promissione matrimonij dubitat tamen de animo se obligandi. Prior pars probatur: quia cum in dubio melior sit conditio possidentis: quamdiu dubitatur an voluntas sit vinculo adstricta, an permaneat libera, censenda est permanere in sua libertate. Posterior vero pars probatur: quia verba exterius prolata signa sunt naturaliter intentionis interioris, nec vllus præsumitur id dicere, quod non habet in corde. Quæ de re Sanchez lib. 1. disput. 9. num. 11. & duobus sequentibus.

Vltima propositio est, Fictæ promittentem, qui sub ea

REGINA
DI
PRACT.
INDR.
E. V

promissione virginem defloravit: teneri sub mortali eam ducere. Hæc multorum est, quos refert Sanchez in sequenti disput. 10. Et probatur: quia iustitia commutativa, contra quam in talis peccat, non tantum perit vt reddatur æquale, sed etiam vt reddatur illud ipsum quod ex iustitia debetur. Nec enim potest solui vnum pro alio: vt si equum furatus es alicui, non potes eo inuito pecuniam, non item equum, restituere. At in proposito casu, ex iustitia debetur consensus verus in matrimonium, cum de eo inuitus sit contractus sub conditione quæ impleta est à puella faciendo sui corporis copiam. Neque refert, quod ficta fuerit promissio: nam eo non obstante promittens tenetur promissum implere: sicut promittens Petro centum si Romam eat, ipso eunte tenetur centum promissa solvere.

Limitanda est autem propositio hæc, prout idem Sanchez in eadem disput. num. 5. & aliquot sequentibus habet: vt non procedat cum in diuitiis, nobilitate, aut alia eiusmodi conditione talis disparitas fuerit viri & feminae, vt hæc merito credere debuerit se ab illo decipi. Aut ex verbis vel aliis clavis coniecturis facile nosse potuerit fallacem promittentis animum: quia tunc videtur fraudi voluntarie consentire. Nec item procedat si ex matrimonio scandalum magnum aut malus exitus probabiliter timeretur, quia tunc satis esset pecuniis damnum illatum resarcire, etiam si sponsalia essent vera. Nec item procedat, si ex parte quoque feminae intercesserit deceptio notabilis: qualis censeretur esse corruptæ, se fingentis virginem: aut pauperis, se fingentis diuitem, aut alia eiusmodi, sufficiens ad vera sponsalia dissoluenda iuxta dicenda in sequenti cap. Sicut nec si femina deflorata, postea fornicetur cum alio: nam hæc est iusta causa recedendi à sponsalibus.

SED queri potest, An quando femina ignorauit excessum quo viri conditio superat suam conditionem; aut si nouit quidem, sed taliter facta est ea promissio, vt potuerit rationabiliter credere non fictæ sed vere fieri: An inquam deflorator ille fictus teneatur defloratam ducere. De qua re, in eadem disput. 10. num. 20. & 21. Sanchez in vtramque partem auctores refert: & negantem vt probabilior sequitur: quia non tenetur ad eam ducendam, ratione promissionis, cum fuerit ficta & inualida: nec ratione illatæ iniuriæ, quæ ex iustitia quidem debet resarciri: non tamen restituendo plus, quam damnum æstimetur. At minus æstimatur damnum virginitatis, quæ ablata est puellæ vilis conditionis, quam damnum matrimonij viri diuitis ac nobilis. Itaque alia via, vt dotatione, arbitrio boni prudentis que viri sufficiens, poterit damnum huiusmodi compensari.

Similiter ex eodem auctore in sequenti nu. 23. & 24. non tenetur antea corruptam pariter etiam conditionis ducere, cui fictæ promissum matrimonium, si copiam & sui corporis faceret: quia matrimonium longe maius est quam copula cum corrupta: nisi forte hæc esset vidua bonæ famæ, quæ ex ea copula infamiam contraheret, matrimonioque inepta redderetur. Addit idem in sequenti num. 26. quando contrahentes fuerint æquales, vno vere & altero fictæ promittente, si nullum aliud damnum sequatur, quam violatæ fidei: fictum promissorem ad nihil aliud teneri, quam ad penitentiam, qua Deo satisfaciat pro peccato quod commisit deceptione vtendo in re ad matrimonij sacramentum ordinata. Namq; homini non obligatur ex promissione quæ, vt pote ficta, nulla est: neque ratione iniuriæ illatæ, quia nullum ex hypothesi, inde secutum est damnum alteri.

CAPVT. XXXVI.

De dissolutione sponsaliorum.

SUMMARIUM.

257 Peccatum est mortale sponsalia dissoluere sine iusta causa: quarum prima est remissio partium consentientium in dissolutionem.

258 De ingressu religionis quatenus sit causa iusta dissoluendi sponsalia.

- 259 De voto simplici castitatis, quo modo in se sit causa iusta.
- 260 Dissolutio sponsaliorum per suspensionem sacri ordinis, aut per matrimonium postea inuitum.
- 261 Dissolutio ratione ætatis, aut lapsus termini præfixi, aut absentia sponsi.
- 262 De fornicatione quatenus sit iusta causa dissolutionis sponsaliorum.
- 263 De superueniente impedimento matrimonij, aut corporis infirmitate.
- 264 De cognita post sponsalia, notabili sponsi seueritate, ac de scandalo, & de Pape dispensatione.

257. **C**ommunis consensus est, illum mortaliter peccare qui absq; iusta causa matrimonium contrahere non vult post facta sponsalia, etiam non iurata: vnde pena illi imponenda statuitur, vt cap. 1. De sponsa duorum. Et patet ex iis quæ initio præced. cap. dicta sunt. Iusta autem istiusmodi causa multiplex est, vt videre est apud Sylu. in verbo Sponsalia quest. 10. & Nauarr. in Enchir. cap. 22. num. 25. & aliquot sequentibus. De quibus copiose Sanchez in lib. 1. De matr. disput. 42. & reliquis sequentibus. Eas paucis perstrinxisse contenti erimus.

PRIMA CAUSA, de qua Sanchez in disput. 52. est remissio partium, consentientium in dissolutionem, ex cap. 2. De sponsali vbi adducitur similitudo societatis quæ mutuo sociorum consensu dissoluitur, sicut & contrahitur. Omnis enim res per quas causas nascitur, per eadem dissoluitur, cap. 1. De regul. iuris. Procedit autem hæc causa quantumcumque sponsalia fuerint iuramento confirmata. De quo legendus est idem in eadem disput. 52. a num. 6.

258. SECUNDA CAUSA, de qua idem in prius citata disput. 42. est ingressus religionis etiam professione nõ secuta. Cum enim ingrediens religionem satis declaret se sponsalibus renuntiare, liberam facit potestatem manenti in sæculo similiter renuntiandi. Quod procedit siue ingrediatur vero perseuerandi animo; siue fraudulenter, animo egrediendi: nisi quod in hoc casu, etiam si alium faciat liberum ab obligatione, non tamen se: quia nemini sua fraus patrocinari debet, cap. Ex tenore De rescriptis.

Hic moueri possunt aliquot quæstiones. Prima, An sponsalia iurata dissoluantur per ingressum religionis. Secunda, An emissio post sponsalia, religionis aut perpetuæ castitatis voto, possit quis matrimonium contrahere cum firmissimo animo ingrediendi religionem ante illius consummationem. Tertia, An illo eodem modo, possit matrimonium contrahere is, qui nullum tale votum emisit. Quarta, An post sponsalia contracta cum virgine, & sub spe matrimonij ea deflorata, liceat defloratori ingredi religionem non contracto matrimonio? aut contracto quidem, sed non consummato. Quinta, An qui prius emissio religionis aut perpetuæ castitatis voto virginem deflorauit, data fide de matrimonio contrahendo, teneatur potius ad matrimonium, quam ad voti obseruationem.

Earum explicatio, se Sanchez persequitur consequenter in disp. 43. 44. & 45. Paucis autem respondemus.

Ad primam, quod ante vniuersæ dictum de sponsalibus, locum habere etiam in iuratis: quia iuramentum sortitur naturam & conditiones actus super quo interponitur ex cap. Quæ ad modum, De iur. iurando. Et ideo si ea sit natura & conditio sponsaliorum vt per ingressum religionis dissoluantur, eandem retinebunt, nec mutabunt ob oppositionem iuramenti ei factam.

Ad secundam, alienum esse à recta ratione, vt quis obliget se ad id quod nullatenus implere intendit; præsertim in casu illius quæstionis, in quo (cum se exponit periculo votum violandi, propositi mutatione) aliquatenus derogat dignitati voti & religiosi status, imo & dignitati sacramenti, & iniuria afficit sponsam: quæ compelleretur expectare donec professus sit: interim habita pro vxore Monachi: nec facile inueniet, cui nubat digno. Ex quibus incommodis intelligitur committi in eo peccatum mortale, prout Sanchez expressit, alios referens disput. 43. num. 7. exceptis tribus casibus, quos idem proponit in sequenti num. 8. Primus est, quando notabilis adesset metus propriæ famæ aut vitæ amittendæ, compellens ad contrahen-